

ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΒΙΒΛΙΟ Γ'

Κεφάλαιο 70

Όπως φαίνεται από το κεφάλαιο αυτό, οι Κορίνθιοι (όπως και οι Αθηναίοι, κάτι που θα διαφανεί στα επόμενα κεφάλαια) ακολουθούν την πάγια τακτική των μεγάλων δυνάμεων απέναντι σε μικρότερα και πιο αδύναμα κράτη που προσπαθούν να κρατήσουν την ουδετερότητα τους: υπό το πρίσμα των συμφερόντων τους, δημιουργούν στην Κέρκυρα τέτοια πολιτική αναστάτωση, που οδηγεί στον οξύτατο εμφύλιο πόλεμο. Χαρακτηριστική είναι η *έξυπνη κίνηση* που είχαν κάνει πριν από πέντε χρόνια: είχαν κρατήσει 250 επιφανείς (και μάλλον ολιγαρχικών πολιτικών πεποιθήσεων) αιχμαλώτους στην Κόρινθο με πολλές περιποιήσεις, με σκοπό να τους χρησιμοποιήσουν την κατάλληλη στιγμή: τώρα λοιπόν τους στρέφουν ενάντια στη δημοκρατική (φιλοαθηναϊκή) παράταξη του νησιού τους, προκειμένου να απετρέψουν την πλήρη ένταξη της Κέρκυρας στην Αθηναϊκή συμμαχία.

Με την άφιξη πρεσβευτών από την Αθήνα και την Κόρινθο, άρχισαν διαπραγματεύσεις που κατέληξαν στην απόφαση των Κερκυραίων από τη μια να διατηρήσουν τη συμμαχία με τους Αθηναίους, όπως οριζόταν από τις κείμενες συνθήκες (δηλ. ως επιμαχία), από την άλλη να είναι φίλοι με τους Πελοποννήσιους, όπως και πριν από τις συγκρούσεις της Επιδάμνου (που είχαν ξεκινήσει το 435 π.Χ.). Η απόφαση αυτή των Κερκυραίων ήταν ουσιαστικά ένα ψήφισμα ουδετερότητας· στην πραγματικότητα όμως δε θα μπορούσε να έχει μεγάλη διάρκεια, καθώς ήταν έντονες οι βλέψεις και των Κορινθίων και των Αθηναίων στο νησί.

Την αρχή λοιπόν έκαναν οι ολιγαρχικοί Κερκυραίοι, οι οποίοι αμέσως αναζήτησαν προσχήματα για να ανακινήσουν το θέμα. Στην πραγματικότητα όμως αυτοί ήταν περισσότερο ευνοημένοι από την απόφαση του λαού της Κέρκυρας, για τους εξής λόγους:

α. Η σύγκρουση της Κέρκυρας με την Κόρινθο με αφορμή τα γεγονότα της Επιδάμνου ασφαλώς είχε κάνει τους Κερκυραίους να βλέπουν με δυσπιστία τις προθέσεις της μητρόπολης τους. Μια συμφωνία λοιπόν που προέβλεπε φιλία με την Κόρινθο ήταν θετικό βήμα, τουλάχιστον για εκείνη τη χρονική στιγμή.

β. Όλοι στην Κέρκυρα έδειχναν ότι αργά ή γρήγορα το νησί θα γινόταν πλήρες μέλος της Αθηναϊκής συμμαχίας· το γεγονός αυτό ευνοούνταν τόσο από τη στάση που είχε δείξει η Αθήνα στη ναυμαχία στα Σύβοτα (είχε σταθεί στο πλευρό της Κέρκυρας), κάτι που είχε οδηγήσει στη δημιουργία αμυντικής συμμαχίας (*έπιμαχίας*), όσο και από τη συνεχή άνοδο της δημοκρατικής φιλοαθηναϊκής παράταξης στην πολιτική σκηνή του νησιού. Το γεγονός ότι η πλήρης ένταξη στην Αθηναϊκή συμμαχία καθυστέρουσε, ασφαλώς ήταν εξέλιξη που ευνοούσε τους ολιγαρχικούς, οι οποίοι κέρδιζαν χρόνο.

Οι Κερκυραίοι ολιγαρχικοί (ιδίως οι αιχμάλωτοι των Κορινθίων) εμφανίζονται *επιθετικοί εναντίον της φιλοαθηναϊκής παράταξης* στο

νησί: πλησιάζουν κατ' ιδίαν τους συμπολίτες τους, προκειμένου να τους πείσουν να απομακρυνθούν από την επιρροή της Αθήνας και σπεύδουν να κάνουν πολιτική δίκη εναντίον του Πειθία (του αρχηγού των δημοκρατικών)·

Με την κίνηση τους αυτή απέβλεπαν στα εξής:

α. Να εξοντώσουν τον Πειθία, καταδικάζοντας τον για προδοσία (για προσπάθεια δηλ. υποδούλωσης του νησιού στους Αθηναίους).

β. Να εξοντώσουν τη δημοκρατική παράταξη, αφού από τη μια θά έβλεπε χωρίς αρχηγό, από την άλλη θα είχε αμαυρωθεί στη συνείδηση των πολιτών από τις κατηγορίες του Πειθία.

γ. Να δημιουργήσουν κλίμα τρομοκρατίας στους Κερκυραίους πολίτες, αποτρέποντας έτσι οποιαδήποτε άλλη προσπάθεια για εκδημοκρατισμό ή προσέγγιση με την Αθήνα.

Η κίνηση τους αυτή ήταν άστοχη, αφενός διότι δεν μπορούσαν να έχουν σαφείς αποδείξεις για τις καταγγελίες, αφετέρου γιατί ξεσήκωσαν την οργή των δημοκρατικών, σε μια χρονική στιγμή μάλιστα που η απόφαση του κερκυραϊκού λαού (φιλία με τους Πελοποννήσιους) ήταν μάλλον ευνοϊκή γι' αυτούς. Στην πραγματικότητα όμως οι Κερκυραίοι ολιγαρχικοί είναι θύματα των περιστάσεων καθώς οδηγήθηκαν στις ενέργειες τους αυτές επηρεασμένοι από τους Κορινθίους.

Ο Πειθίας, αρχηγός της δημοκρατικής - φιλοαθηναϊκής πολιτικής παράταξης στην Κέρκυρα εμφανίζεται έξυπνος πολιτικός, με δημαγωγική όμως συμπεριφορά: με την επιρροή που ασκούσε στους συμπολίτες του πέτυχε σημαντικές μεταρρυθμίσεις στο πολίτευμα της Κέρκυρας (που έτεινε πια να εκδημοκρατιστεί)· διοχέτευσε όμως την εκδικητικότητά του προς τους ολιγαρχικούς σύροντας τους πέντε επιφανέστερους σε δίκη με καταγγελίες που αφορούσαν προσωπικές προκλήσεις (όχι με πολιτικές καταγγελίες). Με την επιμονή του να πληρώσουν βαριά πρόστιμα οι πέντε ολιγαρχικοί, οδήγησε κι αυτός άθελα του, ίσως, το νησί στην εμφύλια σύρραξη, καθώς έστρεψε τους πολιτικούς του αντιπάλους να οργανώσουν πραξικόπημα.

Κεφάλαιο 71

Μετά το πραξικόπημα και τη δολοφονία πολλών δημοκρατικών, οι ολιγαρχικοί αναλαμβάνουν την εξουσία στο νησί: εμφανίζονται σκληροί και πιεστικοί, καθώς επιβάλλουν στον κερκυραϊκό λαό, με την τρομοκρατία που του είχαν ασκήσει, τις αποφάσεις τους. Οπωσδήποτε έξυπνη κίνηση τους ήταν η αποστολή πρεσβείας στην Αθήνα, για να αποφύγουν κάποια βίαιη αντίδραση της μεγάλης δύναμης, καθώς μάλιστα εκεί βρίσκονταν και αρκετοί δυσανεστήμενοι Κερκυραίοι δημοκρατικοί που γλίτωσαν τη σφαγή. Στο σημείο αυτό όμως πρέπει να τονιστεί ότι οι Κερκυραίοι ολιγαρχικοί είναι δολοφόνοι και αναίσχυντοι δολοπλόκοι, καθώς με την αποστολή πρεσβείας στην Αθήνα προσπαθούν, μεταξύ των άλλων, και να διεγείρουν τα αισθήματα φιλοπατρίας εκείνων τους οποίους ήθελαν να φονεύσουν (τους Κερκυραίους δημοκρατικούς που είχαν καταφύγει εκεί).

Οι ολιγαρχικοί της Κέρκυρας δεν έκριναν σκόπιμη την αποστολή αντίστοιχης πρεσβείας και στη Σπάρτη: είναι εμφανές ότι με τη νέα πολιτική κατάσταση τα συμφέροντα της τελευταίας ευνοούνταν, αφού:

α. καταργήθηκε η επιμαχία της Κέρκυρας με την Αθήνα, που φαινόταν ότι σύντομα θα οδηγούσε το νησί σε πλήρη ένταξη στην Αθηναϊκή συμμαχία. Τώρα η Αθήνα εκτοπιζόταν, ενώ αντίθετα ευνοούνταν η επιρροή της Πελοποννησιακής συμμαχίας στο νησί.

β. η φιλοαθηναϊκή δημοκρατική παράταξη της Κέρκυρας είχε υποστεί κάίριο πλήγμα, ιδιαίτερα μετά τη δολοφονία του ηγέτη της (του Πειθα), σε εποχή μάλιστα που υπερίσχυε στο νησί.

Κεφάλαιο 72

Όπως φαίνεται από το κεφάλαιο, οι Αθηναίοι δεν αντιδρούσαν όπως περίμεναν οι Κερκυραίοι ολιγαρχικοί: η απάντηση τους στη νέα εξουσία της Κορίνθου και στις προκλήσεις των Κερκυραίων πρέσβων στην Αθήνα είναι *σκληρή*: συλλαμβάνουν τους Κερκυραίους πρέσβεις και τους αποστέλλουν στους δημοκρατικούς που είχαν καταφύγει στην Αθήνα, κατάφεραν οι πρέσβεις να πείσουν, και τους οδηγούν στην Πίγινα. Οποσδήποτε η αντίδραση των Αθηναίων είναι αναμενόμενη και απολύτως δικαιολογημένη, παρά τον άγραφο κανόνα της ασυλίας των πρέσβων.

Οι Κερκυραίοι ολιγαρχικοί δεν κατάφεραν να τηρήσουν πια τα προσχήματα (βλ. Γ 71): αποκαλύπτεται η *βιολιότητα* τους και η συνεργασία τους με την Πελοποννησιακή συμμαχία. Σπεύδουν να έρθουν σε ανοιχτή ρήξη με το «δήμο», οδηγώντας το νησί τους σε αιματοκύλισμα.

Κεφάλαιο 73

Παρόλο που και οι ολιγαρχικοί και οι δημοκρατικοί ζήτησαν τη συμπαράσταση των δούλων στην εμφύλια διαμάχη της Κέρκυρας υποσχόμενοι να τους παραχωρήσουν την εξουσία τους, οι τελευταίοι πήγαν με το μέρος των δημοκρατικών. Κάτι τέτοιο ασφαλώς ήταν αναμενόμενο, καθώς:

α. Οι περισσότεροι από τους δημοκρατικούς ανήκαν σε κατώτερα οικονομικοκοινωνικά στρώματα: εργάζονταν είτε ως τεχνίτες σε βιοτεχνικά εργαστήρια και ναυπηγεία, τα οποία ανήκαν σε πλούσιους πλοιοκτήτες, ή στα χωράφια που ανήκαν στους πλούσιους γαιοκτήμονες. Η θέση τους λοιπόν προσέγγιζε πολύ εκείνη των δούλων (πολλές φορές μάλιστα δούλευαν μαζί): φυσικό ήταν λοιπόν οι δούλοι να νιώθουν συμπάθεια προς τους δημοκρατικούς, καθώς μάλιστα έβλεπαν ότι οι τελευταίοι τακτοποιήσαν άδικα από τους ολιγαρχικούς (βλ. κεφ. 3, 70).

β. Όπως ασφαλώς θα είχαν ήδη διαπιστώσει οι δούλοι μέχρι τη στιγμή που ξέσπασε το πραξικόπημα των ολιγαρχικών, οι δημοκρατικοί είχαν επιδείξει καλύτερο ήθος στην άσκηση της εξουσίας.

γ. Ο προσχετισμός των δυνάμεων έκλινε σαφώς προς τους δημοκρατικούς (οι πλούσιοι γαιοκτήμονες και πλοιοκτήτες ήταν πολύ λιγότεροι από τον απλό λαό και τους δούλους): έτσι οι δούλοι αντιλαμβάνονταν ότι κατά πόσο πιθανότητα η εμφύλια διαμάχη θα είχε αίσια έκβαση για τους δημοκρατικούς: λογικό ήταν λοιπόν να ταχθούν στο πλευρό αυτών που είχαν τις περισσότερες πιθανότητες να νικήσουν.

Κεφάλαιο 74

Στη μάχη που διεξάγεται την τέταρτη μέρα νικούν οι δημοκρατικοί, επειδή οι οχυρωματικές τους θέσεις ήταν καλύτερες, καθώς κι επειδή

ήταν περισσότεροι, σημαντική υπήρξε και η συμβολή των γυναικών τους στον αγώνα: παρά το ότι (σύμφωνα με τις αντιλήψεις των αρχαιοελλήνων) η φύση τις θέλει αδύναμες, αμέτοχες σε πολέμους και κλεισμένες στο σπίτι, οι γυναίκες εδώ δείχνουν θάρρος, καθώς δε διστάζουν να χτυπήσουν τους αντιπάλους τους με ό,τι έβρισκαν μπροστά τους (ιδίως με πήλινα αντικείμενα, π.χ. κεραμίδια), αλλά και *ψυχραψία* απέναντι στο θόρυβο της σύρραξης, που ουσιαστικά λάμβανε χώρα έξω από τα ίδια τους τα σπίτια.

Οι ολιγαρχικοί υποχώρησαν αργά το απόγευμα και, βλέποντας ότι υπήρχε κίνδυνος οι δημοκρατικοί να προσεγγίσουν το ναύσταθμο, προκειμένου να αποτρέψουν τη διέλευση των δημοκρατικών στο ναύσταθμο, κάνουν *σπασμωδικές ενέργειες*: βάζουν φωτιά στην αγορά, καίγοντας σπίτια και περιουσίες δικές τους και άλλων, χωρίς να αναλογίζονται ότι θα μπορούσε ο άνεμος να κατακάψει ολόκληρη την πόλη.

Τη νύχτα βρίσκονταν σε επιφυλακή τόσο οι ολιγαρχικοί όσο και οι δημοκρατικοί, ενώ μόλις οι πρέσβεις από τη Σπάρτη που επέβαιναν στο κορινθιακό πλοίο αντιλαμβάνονται ότι υπερικνούνται οι δημοκρατικοί, σπεύδουν να αποχωρήσουν, εγκαταλείποντας τους Κέρκυραίους ολιγαρχικούς στη μοίρα τους, καθώς μάλιστα φοβούνται ότι θα μπορούσαν να συλληφθούν ως αιχμάλωτοι ή και να δολοφονηθούν. Επιβεβαιώνεται έτσι εδώ η άποψη ότι οι μεγάλες δυνάμεις προσφέρουν βοήθεια μόνο «εκ του ασφαλούς»: μόλις αντιληφθούν ότι με κάποιο τρόπο απειλούνται τα συμφέροντά τους, εγκαταλείπουν τους συμμάχους τους.

Τέλος και οι μισθοφόροι από την Ήπειρο αποχώρησαν.

Κεφάλαιο 75

Ο Νικόστρατος, στρατηγός των Αθηναίων στη Ναύπακτο είναι ο πρωταγωνιστής των γεγονότων που ιστορεί ο Θουκυδίδης σε αυτό το κεφάλαιο. Σε όλο το βιβλίο είναι εμφανής η *διαλλακτικότητα* και η *μετριοπάθεια* του χαρακτήρα του: αμέσως μετά την άφιξη του στην Κέρκυρα, σπεύδει να συμφιλιάσει τις δυο πολιτικές παρατάξεις μεταξύ τους και να οδηγήσει στην υπογραφή συμφώνου φιλίας με την Αθήνα και την ένταξη του νησιού στην Αθηναϊκή συμμαχία. Αυτό το κατάφερε ύστερα από την υπογραφή της συμφωνίας για ειρήνη ανάμεσα στις δυο παρατάξεις. Τέλος και ο ίδιος ότι μόνο η αποκατάσταση της γαλήνης στο νησί θα μπορούσε να διασφαλίσει την ένταξη της Κέρκυρας στην Αθηναϊκή συμμαχία.

Η συμφιλιακή συνθήκη που υπογράφηκε ανάμεσα στους δημοκρατικούς και τους ολιγαρχικούς ήταν εύθραυστη: ανά πάσα στιγμή μπορούσε να σπαστεί, κι αυτό γιατί:

α. η αντιπαλότητα των δυο παρατάξεων δεν εντοπιζόταν τόσο σε πολιτικό επίπεδο, όσο σε κοινωνικό και οικονομικό. Οι δημοκρατικοί ήταν ο πολλός λαός, με τα λιγότερα οικονομικά μέσα, ενώ οι ολιγαρχικοί ήταν οι πλούσιοι γαιοκτήμονες και πλοιοκτήτες. Τέτοιου είδους αντιπαλότητες δε σβήνουν από τη μια μέρα στην άλλη.

β. τη συνθήκη την υπέγραψαν οι ολιγαρχικοί πιεζόμενοι από τις καταστάσεις: βρίσκονταν σε μειονεκτική θέση και ήταν αναγκασμένοι να υποταχθούν στη θέληση των δημοκρατικών και των Αθηναίων.

Οι μετέπειτα ενέργειες του Νικόστρατου φανερώνουν ότι ο ίδιος γνώριζε καλά πόσο εύθραυστη ήταν η συνθήκη που υπογράφηκε: α. Αποδέχτηκε την πρόταση των δημοκρατικών να παραμείνουν στο νησί πέντε αθηναϊκά πλοία, τα οποία θα λειτουργούσαν αποτρεπτικά σε οποιαδήποτε ανατρεπτικά σχέδια των ολιγαρχικών. Μάλιστα δέχτηκε ως αντάλλαγμα να πάρει μαζί του πέντε κερκυραϊκά πλοία, επανδρωμένα με περίπου 200 ολιγαρχικούς: με αυτό τον τρόπο απομακρύνονταν από το νησί αρκούντως από τους αντιπάλους των δημοκρατικών,

Οι Κερκυραίοι δημοκρατικοί έχοντας την ασφάλεια που τους παρείχε η παρουσία των αθηναϊκών πλοίων, οι δημοκρατικοί δε χάνουν την ευκαιρία να ξεφορτωθούν με τον έναν ή τον άλλο τρόπο τους πολιτικούς τους αντιπάλους. Δε θα δίσταζαν μάλιστα να δολοφονήσουν μερικούς από αυτούς, ίσως κατεχόμενοι από πνεύμα εκδίκησης για τις δολοφονίες των ολιγαρχικών, αν δεν τους απέτρεπε ο Νικόστρατος που γλιτώνει τους ολιγαρχικούς από τα δολοφονικά χέρια των δημοκρατικών με παρέμβαση του. Οπωσδήποτε όμως οι ενέργειες του δεν προέρχονται μόνο από τη φύση του χαρακτήρα του. Ήταν και ένας πολιτικός χειρισμός, που θα εξυπηρετούσε τα συμφέροντα της Αθήνας (να προσορμηθεί το νησί άμεσα στην Αθηναϊκή συμμαχία).

Απ' την άλλη οι ολιγαρχικοί διακατέχονται από καχυποψία και δυσπιστία σχετικά με τις προτάσεις των δημοκρατικών και του Νικόστρατου. Αυτό είναι αναμενόμενο, καθώς οι ίδιοι είχαν δείξει απίστευτη σκληρότητα έναντι των αντιπάλων τους, όταν οργάνωσαν το πραξικόπημα. Καθώς λοιπόν βρίσκονταν σε μειονεκτική θέση, εγκαταλειμμένοι μάλιστα από τους υποστηρικτές τους (Πελοποννησίους), προσπαθούν να σωθούν καταφεύγοντας ως ικέτες άλλοι στο ναό των Διοσκούρων και άλλοι στο ναό της Ήρας.

Κεφάλαιο 76

Περίπου τέσσερις ή πέντε μέρες μετά τη μεταφορά των ολιγαρχικών στο νησί Βίδο, κατέφτασαν 50 πλοία της Πελοποννησιακής συμμαχίας στην Κέρκυρα, ύστερα από διανυκτέρευση στο λιμάνι Σύβοτα. Αρχηγός ήταν ο ναύαρχος Αλκίδης και σύμβουλος του ο στρατηγός Βρασίδης. Τα πλοία αυτά είχαν ξεκινήσει από την Κυλλήνη, που ήταν ορμητήριο του στόλου της Πελοποννησιακής συμμαχίας.

Κεφάλαιο 77

Οι Κερκυραίοι δημοκρατικοί αιφνιδιάζονται με την άφιξη του Πελοποννησιακού στόλου, έτσι προβαίνουν σε σπασμωδικές ενέργειες που φανερώνουν έλλειψη ψυχραιμίας. Δεν ακολουθούν τις συμβουλές των Αθηναίων. Έτσι, με την έλλειψη τακτικής αλλά κυρίως με την ανικανότητα τους να αφήσουν κατά μέρος τα μίση και τις αδυναμίες δρώντας συλλογικά για το καλό του νησιού τους, οδηγούνται σε καταστροφικό αποτέλεσμα.

Οι Αθηναίοι έμπειροι από ναυτικές συγκρούσεις και διατηρώντας την ψυχραιμία τους, οι Αθηναίοι προσπαθούν να υποδείξουν στους Κερκυραίους πώς θα αντιμετωπίσουν με τον καλύτερο τρόπο τον Πελοποννησιακό στόλο. Αν και διαθέτουν μόλις 12 πλοία, προκαλούν το

δέος των Πελοποννησίων, οι οποίοι προσπαθούν να τους αντιμετωπίσουν διαθέτοντας 33 πλοία.

Τα μέλη του στόλου της Πελοποννησιακής συμμαχίας φαίνεται να ζυγίζουν με κάθε λεπτομέρεια τις κινήσεις τους: αντιλαμβάνονται την αδυναμία οργάνωσης των Κερκυραίων, αλλά και την εμπειρία των Αθηναίων, και επωφελούνται, κατανέμοντας το στόλο τους ανάλογα.

Κεφάλαιο 78

Όπως φαίνεται από το κεφάλαιο, οι Αθηναίοι με το ηγετικό Νικόστρατο είναι εξαιρετικά έμπειροι στις ναυτικές συγκρούσεις: αν και διαθέτουν περίπου το 1/4 του Πελοποννησιακού στόλου, καταφέρνουν να συντονίσουν την επιχείρηση με τρόπο που να κερδίσουν το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα με τις λιγότερες απώλειες.

Απ' την άλλη οι Πελοποννήσιοι αν και προσπαθούν να διδαχτούν από τα σφάλματα του παρελθόντος, οι Πελοποννήσιοι δεν καταφέρνουν να φέρουν εις πέρας τα σχέδια επίθεσης τους, καθώς πηραύρονται από τις ενέργειες των Αθηναίων.

Ενώ οι Κερκυραίοι, καθώς ενήργησαν χωρίς συγκεκριμένο σχέδιο, κινδύνευσαν να πάθουν μεγάλη ζημιά, παρά την υπεροπλία τους. Το γεγονός ότι είχαν τους Αθηναίους στα πλάι τους απέτρεψε την καταστροφή.

Κεφάλαιο 79

Καθώς είναι τρομοκρατημένοι από την ήττα που δέχτηκαν από τον πελοποννησιακό στόλο, οι Κερκυραίοι επαναφέρουν τους 400 ολιγαρχικούς από το νησί Βίδο στο ναό της Ποσειδώνος, για να τους ζητήσουν να συνεργαστούν για τη σωτηρία της πόλης.

Ενώ ο Βρασίδης κινούμενος από τα πατριωτικά τον αισθήματα και διαθέτοντας γενναίο ηρώο, παρακινεί τον Αλκίδα να προχωρήσει σε απόβαση στην πόλη της Κέρκυρας. Όμως αυτός όντας συνετός ναύαρχος και λιγότερο παρορμητικός από τον Βρασίδα (άτολμος, κατά κάποιους ερευνητές), αποφεύκει να προχωρήσει σε απόβαση στην Κέρκυρα, σταθμίζοντας τις δυνατότητες του στόλου του και τις δυνάμεις που διέθεταν οι αντιπάλοι (Αθηναίοι και Κερκυραίοι).

Φαίνεται όμως ότι υπήρχαν και κάποιοι άλλοι λόγοι που έκαναν τον Αλκίδα να μην προχωρήσει σε απόβαση στην πόλη της Κέρκυρας:

α. Όπως είδαμε παραπάνω (κεφάλαιο 3, 77) ο στόλος των Κερκυραίων δεν ήταν καθόλου ευκαταφρόνητος: σε περίπτωση λοιπόν απόβασης των Πελοποννησίων στην Κέρκυρα θα μπορούσαν οι δημοκρατικοί να παρατάξουν εναντίον τους το στόλο τους και να τους κατατροπώσουν,

β. Μετά τα γεγονότα της ναυμαχίας ήταν εύλογο να καταφτάσουν περισσότερα πλοία των Αθηναίων στην περιοχή (κάτι που εξάλλου συνέβη αργότερα),

γ. Τα πλοία των Πελοποννησίων είχαν ήδη διανύσει γύρω στα 40 με 45 μίλια: λογικό λοιπόν ήταν τα πληρώματα (ιδίως οι κωπηλάτες) να είναι κουρασμένοι και να μην μπορούν να αντεπεξέλθουν στις ανάγκες μιας απόβασης στο νησί.

Γι' αυτούς τους λόγους ο Αλκίδας ακολούθησε την τακτική του ελέγχου του θαλάσσιου χώρου κοντά στο νησί και του ανεφοδιασμού με λεηλασίες από μέρη όπως το ακρωτήριο Λευκίμμη. Σκοπός του ήταν να επιτηρεί το θαλάσσιο χώρο, ώστε να αντιδράσει έγκαιρα σε ενδεχόμενη έλευση περισσότερων αθηναϊκών πλοίων και να παρεμποδίζει τις προσπάθειες ανεφοδιασμού των κατοίκων (σε τρόφιμα ιδίως) από περιοχές κοντά στην πόλη της Κέρκυρας, για να εξαντληθούν και να αναγκαστούν να υποκύψουν.

Κεφάλαιο 80

Βλέποντας τις καταστροφές που υπέστη το νησί τους από την εμφύλια διαμάχη τους με τους ολιγαρχικούς αλλά και από την παρέμβαση των ξένων δυνάμεων, οι δημοκρατικοί Κερκυραίοι αποφασίζουν και κάνουν απόπειρα να προσεγγίσουν κάποιους ολιγαρχικούς τόσο από τους ικέτες που είχαν επαναφέρει στο Ηράκιο όσο και από τους υπόλοιπους. Η έκκληση τους βρήκε απήχηση σε ορισμένους, έτσι κατάφεραν να επανδρώσουν τριάντα πλοία.

Ενώ οι Πελοποννήσιοι, αφού λεηλάτησαν όσο μπορούσαν περιοχές της Κέρκυρας, αποφάσισαν να αναχωρήσουν. Ιδίως μόλις πληροφορήθηκαν για την άφιξη μοίρας του αθηναϊκού στόλου αποφάσισαν να επιστρέψουν στη βάση τους (στην Κυλλήνη). Η ενέργεια τους αυτή κρίνεται συνετή, καθώς θα δυσκολεύονταν να αντιμετωπίσουν τους Αθηναίους.

Οι Αθηναίοι πράγματι είχαν στείλει κάποια πλοία τους με αρχηγό τον Ευρυμέδοντα, όταν έμαθαν για την εμφύλια διαμάχη στην Κέρκυρα και τη συμμετοχή του πελοποννησιακού στόλου σε αυτή.

Κεφάλαιο 81

Θορυβημένοι από την πληροφορία για την άφιξη του αθηναϊκού στόλου, οι Πελοποννήσιοι αναχωρούν για την πατρίδα τους περνώντας με τα πλοία τους τον ισθμό της Λευκάδας. Μερικοί θεωρούν ότι η αναφορά του Θουκυδίδη στην προχώρηση των Πελοποννησίων γίνεται με ειρωνικό τρόπο· στην πραγματικότητα όμως η κίνηση τους αυτή κρίνεται συνετή, καθώς τα πλοία των Αθηναίων μαζί με εκείνα που είχαν ετοιμάσει οι Κερκυραίοι θα δημιουργούσαν υπεροπλία των αντιπάλων τους, επικίνδυνη για τους ίδιους.

Ωστόσο μόλις πληροφορήθηκαν την άφιξη των αθηναϊκών πλοίων, οι Κερκυραίοι δημοκρατικοί επιδόθηκαν σε βάνανυσες ενέργειες έναντι των πολιτικών αντιπάλων τους: σκότωναν όποιους ολιγαρχικούς έβλεπαν τυράννα και όσους αποβιβάζονταν από τα πλοία που είχαν επανδρώσει λίγο πριν. Επιπλέον προχώρησαν σε δίκη-παρωδία κάποιων ολιγαρχικών από εκείνους που είχαν καταφύγει ως ικέτες στο ναό της Ήρας. Σύμφωνα με τον ιστορικό η πρόφαση που οδήγησε τους δημοκρατικούς σε αυτές τις ενέργειες ήταν η αντεκδίκηση, επειδή οι ολιγαρχικοί είχαν επιχειρήσει να καταλύσουν τη δημοκρατία. Στην πραγματικότητα όμως η αιτία όπως λέει ο ιστορικός ήταν οι μεγάλες κοινωνικές και οικονομικές διαφορές που είχαν δημιουργήσει προσωπικά μίσση.

Οι ολιγαρχικοί, βλέποντας την τύχη των ομοϊδεατών τους, από τρόπο μήπως πέσουν στα χέρια των δημοκρατικών σκότωναν ο ένας τον

άλλον ή αυτοκτονούσαν με κάθε τρόπο. Η βία και ο θάνατος είχαν κάνει την εμφάνιση τους στο νησί με κάθε τρόπο.

Σε αντίθεση με τον Νικόστρατο που, όπως είχε αναφέρει ο Θουκυδίδης στο κεφάλαιο Γ 75, είχε επιδείξει μετριοπαθή στάση έναντι των ολιγαρχικών, ο Ευρυμέδοντας αδιαφόρησε για την τύχη των ολιγαρχικών

ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ